

ПЕДАГОГІЧНИЙ

ПРОЦЕС:

теорія і практика

- ✓ педагогіка
- ✓ психологія

Випуск 5, 2012

ББК 74.00
УДК: 378
П24

Збірник наукових праць з проблем теорії і практики педагогічного процесу адресовано науковцям, студентам, викладачам середніх професійних і вищих закладів освіти, аспірантам, докторантам, всім, хто цікавиться проблемами психолого-педагогічного забезпечення процесу навчання і виховання в закладах освіти різних типів і рівнів акредитацій.

Засновники:
Київський університет імені Бориса Грінченка

Благодійний фонд імені Антона Макаренка

Збірник наукових праць видається з
благодійною метою і розповсюджується
безкоштовно

Реєстраційне свідоцтво
КВ № 5608 від 12.11.2001 р.

ISSN – 2078-1687

Адреса редакції:
04212, м. Київ, вул. Тимошенка, 13-б

Телефони:

Головний редактор –
(044) 426-84-05 (Київ)

E-mail: ndl.osv@kmpu.edu.ua

Заступник головного редактора:
(044) 272-15-83 (Київ)

Головний редактор
Світлана СИСОЄВА

Людмила ХОРУЖА (заст. гол. ред.),
Ольга БЕЗПАЛЬКО,
Валентина БОБРИЦЬКА,
Сергій БОЛТІВЕЦЬ,
Станіслав КАРАМАН,
Людмила КОЗАК (відп. секретар),
Надія КУДИКІНА,
Ольга ЛОЗОВА,
Світлана МАРТИНЕНКО,
Віктор ОГНЕВ'ЮК,
Ольга ОЛЕКСЮК,
Неоніла ПОВІРЧЕНКО,
Оксана СЕРГЄЄНKOVA,
Грина СОКОЛОВА,
Тамара ЯЦЕНКО

Комп'ютерний набір:
Ольга Мороз

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Київського університету імені Бориса Грінченка від 24 жовтня 2012 року, протокол № 8.

Збірник наукових праць включено ВАК України до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з психології та педагогіки (Затверджено постановою президії від 14.10.2009 р. № 1-05/4 бюлетень ВАК України №11 2009; наказ ВАК України від 25 червня 2011 р. №626 бюлетень ВАК України №8 2011).

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2012

© Благодійний фонд імені Антона Макаренка, 2012

ЗМІСТ

3

ПЕДАГОГІКА

- Бандура Ю.Б.**
РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНИХ
МОВ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ 5
- Батечко Н.Г.**
АКМЕСИНЕРГЕТИЧНА МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ
ШКОЛИ В УМОВАХ МАГІСТРАТУРИ 14
- Беспарточна О.І.**
ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ РОСІЙСЬКОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ У ВІТЧИЗНЯНІЙ
ПЕДАГОГІЧНІЙ ТЕОРІЇ 24
- Гончар О.В.**
ПРИНЦИПИ ПОВУДОВИ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО ПІДРУЧНИКА
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ 30
- Гусечко Л.В.**
РОЗРОБКА ЕЛЕКТРОННОГО ПІДРУЧНИКА ЯК ЗАСОБУ РЕАЛІЗАЦІЇ
МОДУЛЬНОГО ПІДХОДУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ 38
- Заскалета С.Г.**
ВИКОРИСТАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ 47
- Заяць Л.І.**
ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ У
НІДЕРЛАНДАХ 57
- Іонова О.М.**
ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ
ЗАСОБАМИ МИСТЕЦТВА ОРІГАМІ 68
- Канафоцька Г.П.**
ОРГАНІЗАЦІЙНА КУЛЬТУРА У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ
НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ 78
- Кільова Г.О.**
РОЛЬ СТУДЕНТІВ У ПІДВИЩЕННІ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ 87
- Козак Л.В.**
АСИСТЕНТСЬКА ПРАКТИКА У ФОРМУВАННІ ЗДАТНОСТІ МАЙБУТЬОГО
ВИКЛАДАЧА ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІ ДО
ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 96
- Колуць О. А.**
ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ ЛІНГВОДИДАКТИЧНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ-ФІЛОЛОГІВ 107
- Корчак Леандра**
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ БЕЗРОБІТТЯ 118
- Кристюк Т.С.**
ФОРМАЛЬНА, НЕФОРМАЛЬНА ТА ІНФОРМАЛЬНА ОСВІТА У КРАЇНАХ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ 127
- Линьова І. О.**
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ КЕРІВНИКІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ ... 138

ресурс] - Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/3095/

10. Указ Президента України від 17 лютого 2004 року № 199/2004) «Про заходи щодо вдосконалення системи вищої освіти України» [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.osvita.org.ua/bologna/vprov/pravo/2004ukz_199_2004.html

11. Хоменко М.П., Ткачук О.М. Стан і прогностичні тенденції розвитку аграрної освіти в умовах модернізації вищої освіти та сучасних вимог ринку праці // Проблеми освіти: Наук.зб./ Кола вт.-К.: Інститут інноваційних технологій й змісту освіти МОН України, 2007. — Вип. 53. -132 с.

Стаття надійшла до редакції 22.10.2012

УДК: 378 (492)

Л.І. Заяць

ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ У НІДЕРЛАНДАХ

Стаття присвячена процесу становлення та розвитку системи університетської освіти у Нідерландах. Автор визначає та характеризує основні етапи та напрями розвитку вищої освіти Нідерландів, здійснює аналіз особливостей реформування вищої освіти у процесі входження Нідерландів у єдиний загальноєвропейський освітній простір на сучасному етапі.

Ключові слова: університетська освіта Нідерландів, основні історичні етапи розвитку університетської освіти, реформування вищої освіти.

Статья посвящена процессу становления и развития системы университетского образования в Нидерландах. Автор определяет основные этапы и направления развития высшего образования в Нидерландах, анализирует особенности реформирования высшего образования, в процессе вхождения Нидерландов в единое общеевропейское образовательное пространство на современном этапе.

Ключевые слова: университетское образование Нидерландов, основные исторические этапы развития университетского образования, реформирование высшего образования.

The article is devoted to the process of the formation and development of the university system in the Netherlands. The author identifies the main historical stages and directions of the Netherlands higher education development, analyses features of the higher education reforms in the process of the Netherlands joining to the European higher education area are identified in the article.

Keywords: the university education of the Netherlands, historical stages of the university education development, the reform of higher education.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах інтеграційних процесів, що відбуваються сьогодні в світі, перед системою вищої освіти України постають нові завдання, розв'язання яких можливе

за умови осмислення та усвідомлення сутності функціонування вищої освіти у провідних зарубіжних країнах. Узагальнення передового педагогічного досвіду розвинених європейських країн, вивчення прогресивних традицій зарубіжної освіти сприяє максимально ефективному проведенню реформ на терені вітчизняної освіти. Окрім завдань, пов'язаних з інтеграцією, на сучасному етапі одним із імперативів у реформуванні освіти України є піднесення її у багатьох аспектах до рівня стандартів розвинених країн світу. Відтак, ефективно розв'язання усієї низки актуальних завдань реформування стає можливим завдяки ґрунтовному вивченню історичного розвитку та процесу становлення університетської освіти розвинених європейських країн, зокрема такої країни, як Нідерланди, чия вища освіта згідно з даними багатьох авторитетних статистичних джерел визнано однією з найякісніших у світі.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми.

Дослідженню історії університетської освіти європейських країн та визначенню особливостей національних університетських систем присвячено чимало досліджень зарубіжних науковців, серед яких вкажемо на роботи Ф. Альтбаха, П. Скотта, С. Райхарта, Р. Флоуда, Г. Перкіна та інших. У вітчизняній педагогіці питання розвитку та становлення університетської освіти в Україні та за кордоном у своїх дослідженнях розкривали А.В. Ржевська, А.П. Максименко, С.О. Сірополко та інші науковці. І хоча вища освіта Нідерландів згадується в декількох дослідженнях в контексті вивчення досвіду західноєвропейської освіти, процес становлення вищої освіти Нідерландів, зокрема університетської освіти цієї країни, не був предметом окремого розгляду.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні Європейські університети є продуктом майже 800-літнього розвитку і їхній сучасний вигляд є результатом серії історичних подій. Вивчення історичного фону виникнення університетів необхідне для повного розуміння їхніх своєрідних рис.

Для зручності дослідники періодизували історію розвитку університетів. Так, наприклад, італійський дослідник Альдо Джеуна визначає чотири періоди історичного розвитку університетів [8]. Перший період характеризується як народження університетів. Він охоплює проміжок часу від кінця одинадцятого до початку шістнадцятого століть. Другий – період занепаду – триває з другої половини шістнадцятого до кінця вісімнадцятого століття. Третій

період відродження і трансформації займає проміжок часу від першої половини дев'ятнадцятого століття до початку Другої світової війни. Четвертий, що названо періодом розповсюдження і диверсифікації, починається по закінченні Другої світової війни і триває до семидесятих років. Як стверджує вищевказаний дослідник, зараз розвиток університетів сягнув п'ятого періоду, який він називає перевизначенням ролі університетів.

За періодизацією британського дослідника Г. Пекіна існує 5 етапів розвитку університету:

- створення університету (XII -1530-ті роки);
- «націоналізація» і занепад університету (1530-ті рр. – 1789рр.);
- відродження університету(1789-1939рр.)
- міграція університету з Європи до інших частин світу (1538-1960рр.);
- перехід від елітарної до масової вищої освіти(1945р. – наші часи) [10].

Сучасні дослідники історії науки та освіти зауважують, що через обмеженість документальних джерел та невизначеність первісного поняття “університет” часто важко встановити, коли саме розпочав свою діяльність той чи інший вищий навчальний заклад, коли він отримав статус університету. Зазначається, що загибель греко-римського античного світу призвела до занепаду інтелектуального життя у Західній Європі. Особливо “темними” в духовно-культурному відношенні називають VI і VII століття. До того ж, монопольним світоглядним та освітнім “законодавцем” надовго стала християнська релігія. Її монополія реалізувалася через монастирські та єпископські школи – суто релігійні навчальні заклади, що готували виключно священників. Істотне для цієї епохи духовно-культурне й освітнє поживлення почалося у VIII столітті, коли нова могутня й простора держава Карла Великого затребувала велику кількість освічених людей. Тож до навчання у новостворюваних монастирських та єпископських школах почали залучати тих, хто не походив з духовенства й не призначався для церковної діяльності. В цих школах вивчали не лише Біблію й твори “батьків церкви”, а й “сім вільних мистецтв”. За сприянням Карла Великого була заснована “Академія”. Вона працювала за античним взірцем і відіграла важливу роль в утвердженні латини [6,3].

Першим європейським університетом іноді називають Константинопольський, заснований у 425 році [1,15]. Він мав юридичний та філософський факультети. Однак його двічі на тривалі

періоди закривали, а в XII столітті ліквідували. Константинопольський університет, таким чином, загинув, не зумівши вирватися з ідеологічного й організаційного полону релігії.

Серед перших були засновані університети в Болоньї (1158 р., Італія), Оксфорді (1168 р., Англія), Кембриджі (1209 р., Англія), Парижі (1253 р., Франція), Празі (1348 р., Чехія), Кракові (1364 р., Польща) та ін.. На 1500-й р. у Європі нараховувалося уже 65 університетів.

Виникнення університетської освіти у Нідерландах припадає на період кінця XVI – початку XVII ст., тобто, так званий «Золотий вік» в історії країни, коли щойно проголошена незалежна держава переживала період піднесення в економіці та науці. У 1575 р. був заснований перший в країні університет у м. Лейдені. Влада нової держави дає більше свобод своїм громадянам, порівняно з рештою Європи. Нідерланди стають важливим центром науки завдяки тому, що сюди приїздить ті, хто прагнув більше свободи. Молоді письменники і вчені їдуть до Нідерландів заради можливості публікувати свої роботи, викладати в Лейденському університеті. Як зазначає дослідник історії Лейденського університету В. Отерспер, у цей час у Лейденському університеті викладали та здійснювали свої наукові дослідження такі відомі вчені як Ліпсій Юст, Жозеф Скалігер, Гуго Гроцій, Герард Йоган Фосс, Рене Декарт та інші, завдяки яким університет стає відомим та впливовим науковим осередком всієї Європи [9, 58–60]. До числа найстаріших голландських університетів належить також університет у м. Утрехті, заснований у 1636 р., та університети в Гронінгені (1614) та Амстердамі (1632). Хоча останні два університети отримали університетський статус лише у 1876 р., тим не менш історія їх становлення і розвитку розпочинається у XVII ст.. Таким чином, починаючи з 1575 р., можна виділити перший етап у процесі становлення університетської освіти у Нідерландах – етап виникнення університетів та їх активної діяльності.

Як зазначає А.В. Ржевська, протягом XVI-XVII ст. університет виступав засобом ведення релігійних війн для країн-учасниць. Зростаючий у Європі плюралізм урятував університет від повного його знищення. Керуючись принципом *cuius region, eius religio* – визначення віри регіону за віруванням його правителя, закріпленим мирним Аусбурзьким договором від 1555 р., в усіх виникаючих національних державах верховна влада використовувала університети як засіб пропаганди своїх власних ідей та вірувань, а також як школи підготовки державних діячів та чиновників. Таким чином,

університети Шотландії та північної Голландії стали кальвіністськими, а університети Іспанії, Португалії та південної Голландії – католицькими [5,78].

У другій половині XVII ст. європейські університети занепали. Багаторічні релігійні протиріччя, застарілий зміст релігійних програм, а також розвиток емпіричного знання за стінами університету й новий критичний погляд на життя зробили свій внесок. «Старі» аристотелевські знання залишалися цікавими й актуальними лише для священників, чиновників та збіднілих аристократів, які не могли собі дозволити найняти приватного вчителя, або здобути освіту за кордоном. Спостерігається зниження активності та послаблення ролі університетів у громадському житті країни. Зокрема у XVII ст. університет Утрехта взагалі перетворився на середню школу. (У 1815 р. його права були відновлені) [11]. Отже, друга половина XVII – початок XIX – це період занепаду у розвитку університетської системи країни.

Звичайно деякі університети не залишалися осторонь від новацій. Так в університеті м. Лейдена в Нідерландах було оновлено навчальні програми з медицини та природничих наук. Однак більшість європейських університетів у XVII ст. залишалися на межі закриття, а зміст предметів – середньовічним, що мало поєднувався з новим знанням [5,79].

В зазначений період, тобто протягом XVII, XVIII та XIX століть вища школа Нідерландів залишалась представленою чотирма вищезгаданими університетами. Лише в кінці XIX ст., в 1880 р. в Амстердамі був заснований ще один ВНЗ – Вільний університет, який отримав офіційний статус у 1905 р.

Досить динамічний розвиток вищої освіти в країні відбувається на початку та в другій половині XX ст., коли були створені ще 9 з 14 нині існуючих університетів:

- Технічний університет в Дельфті (1842),
- Сільськогосподарський університет у Вагенінгені (1918),
- Католицький університет у Неймегені (1923),
- Католицький університет у Тилбурзі (1927),
- Технічний університет у Ейндховені (1956),
- Технічний університет у Твенті (1961),
- університет Еразма у Роттердамі (1973),
- університет у Лімбурзі (Маастріхський) (1975),
- Відкритий університет (1984).

Розглядаючи становлення та розвиток освіти взагалі, та університетської освіти зокрема у другій половині ХХ ст., науковці користуються історичними критеріями, аналізують зміни, події, що відбувалися протягом певного періоду. Розвиток університетської освіти відбувався відповідно до розвитку всього європейського суспільства, відповідно до політичних, економічних змін, що спостерігалися у ньому.

У 60-х роках університети Європи почали більше отримувати фінансових надходжень, водночас уряд почав більше цікавитися тим, що відбувається в середині вищого навчального закладу. Університети мали звітуватися у використанні коштів. Відповідно, на протигагу звітності постає ідея університетської автономії – здатності університету самостійно визначати мету своєї діяльності, стратегію, структури управління і бюджет. Окрім того, як зазначає Ржевська А.В.: «60-ті роки в західній Європі проходили під знаком демократії та забезпечення рівної участі в управлінні університетами. Університети почали розглядати як засіб забезпечення соціальної рівності, руху на гору за соціальними сходами. Університет наблизився до суспільства, про що свідчить участь викладачів і студентів у політичному русі того часу» [4].

У 70-х роках продовжується збільшення та зростання впливу університетської освіти у царині вищої освіти та реформи у її управлінні. За інформацією Д. Девіса, у період між 1960-1975 роками в Європі виникло понад 250 нових університетів. Крім того, у 70-ті роки університети починають активну співпрацювати з економічними структурами, в результаті чого зміст навчальних планів набуває більш професійного спрямування, до нього додаються нові прикладні дисципліни соціальної та технічної спрямованості [7, 205].

На початку 80-х років вища школа Нідерландів, на протязі всього свого існування традиційно представлена виключно університетами, вступила в якісно нову фазу розвитку, яка характеризується глибокою і різнобічною перебудовою вищої освіти в країні. Необхідність реформ була визнана ще в кінці 70-х років, коли в результаті значних соціально-економічних і науково-технічних змін, які відбулися протягом останніх десятиліть, вища школа вже не могла задовольняти нові вимоги, що пред'являлися з боку економіки та суспільства в цілому. Серед інших причин, які привели до рішення про проведення реформ, були названі наступні: по-перше, недостатньо гнучка існуюча система освіти, у тому числі вищої школи, яка складалася з окремих, ізолюваних одна від одної вертикальних структур, які не дозволяли

студентам змінювати напрям підготовки і тим більше переходити з одного навчального закладу до іншого. Тому було запропоновано поступово запровадити у країні так звану горизонтальну структуру, яка широко поширена сьогодні. По-друге, новий рівень розвитку вищої професійної освіти, який був досягнутий у 60-70-х роках, зробив його співвідносним, а часом і еквівалентним університетській освіті. Ця обставина в свою чергу вимагала надання вищим професійним навчальним закладам відповідного соціального статусу і відповідного місця в системі вищої освіти. І, нарешті, безперервно зростаючий попит на вищу освіту з боку різних нетрадиційних груп потенційних студентів зумовив необхідність створення Відкритого університету за зразком ВНЗ такого типу, що вже існували у багатьох країнах світу.

В результаті аналітичної роботи попередньо проведеної міністерством освіти і науки спільно з усіма зацікавленими сторонами, у 1982 році на розгляд парламенту був внесений проект нового закону про вищу освіту, в якому були сформульовані основні напрямки реформи вищої школи. Одночасно уряду були представлені ще два документи: проект закону про університетську освіту і проект закону про вищу професійну освіту. Після всебічного вивчення і обговорення всі законопроекти були затверджені парламентом у 1985 році. Поряд із загальними принципами і умовами функціонування університетів і вищих професійних шкіл в межах системи, що створювалась у цих документах сформульовані основні цілі і функції вищої школи стосовно університетської та вищої професійної освіти. При цьому вища освіта розглядалася у якості однієї з найважливіших інвестицій, спрямованих на соціально-економічне оновлення і вдосконалення суспільства.

В новому законодавстві про вищу освіту зазначається, що система вищої освіти в цілому має виконувати наступні основні функції: 1) навчання; 2) проведення наукових досліджень і 3) надання різного виду послуг суспільству та окремим громадянам. Разом з тим у законі проводиться визначення розмежування ролі університетів і вищих професійних шкіл. Так в ньому говориться: «Університетська освіта призначена перш за все для підготовки студентів до самостійного використання наукових методів чи для роботи за професією, для якої оволодіння такими методами є необхідною чи бажаною умовою». З іншого боку, «вища професійна освіта має готувати студентів до роботи за професією для якої необхідні знання певних наукових досягнень і методів» [2, 3-4].

Слід зазначити, що і навчальна, і науково-дослідна функції вищої школи органічно поєднуються у діяльності університетів Нідерландів, що підкріплюється відповідними статтями нового закону про університетську освіту, в розділі II якого, зокрема, говориться: «Університети повинні розглядатися як установи, які фінансуються співтовариством і мають забезпечити ефективну навчальну і науково-дослідну діяльність, зберігаючи при цьому найвищі стандарти» [2, 3-4]. Таким чином, можна виділити наступний етап формування сучасної університетської освіти Нідерландів - це 80 - 90 роки ХХ ст. – період реформування вищої освіти, а також розмежування ролі університетів та вищих шкіл.

Найбільш значущою подією у вищій освіті Європи 90-х років стало ухвалення у 1999 році Декларації про створення європейського простору вищої освіти й початок Болонського процесу, спрямованого на створення Європейського освітнього простору з його можливою інтеграцією з Європейською сферою досліджень, яка створювалась в межах Лісабонського процесу.

В результаті у 46 країнах-учасниках Болонського процесу запроваджується єдина система навчання, що складається з трьох циклів, проте різноманітність ступенів і навчальних програм залишається і залишатиметься надалі суттєвою рисою європейської вищої освіти.

З метою забезпечення якості підготовки бакалаврів і магістрів голландська організація з акредитації, створена відповідно до закону 2002 р., оцінює навчальні програми коледжів та університетів. У 2004 р. після ратифікації домовленості з фламандською спільнотою Бельгії організація отримала наднаціональний статус і з того часу заклад має назву голландсько-фламандської організації з акредитації. Саме завдяки національній системі регулювання і контролю якості, який здійснює ця організація, університети Нідерландів відомі високою якістю освіти в усьому світі.

У 2002-2004 р. Закон про вищу освіту Нідерландів був доповнений і зараз враховує всі аспекти Болонського процесу (структура ступенів, європейська кредитно-трансферна система, додаток до диплома та забезпечення якості) [4, 96]. На сьогоднішній день перехід до дворівневої системи «бакалаврат – магістратура» практично завершився. У зв'язку з запровадженням нової системи Акредитаційному комітету було доручено розробити спеціальні програми контролю якості освіти. Передбачається, що всі діючі програми мають проходити процедуру акредитації кожні шість років

[14, 911]. Не зважаючи на запровадження дворівневої системи, за студентом зберігається можливість отримання традиційних ступенів (doctorandus, meester, igeieur) [3, 12].

До недавнього часу певною особливістю голландських університетів вважались академізм та «схоластичність викладання». До практичної діяльності готували професійні школи. Останнім часом ситуація змінилась, з'явилась велика кількість академічно-професійних програм, але «здатність до самостійної науково-дослідної діяльності» залишається головним критерієм оцінки для випускника університету [12, 900].

Висновок. Проведений аналіз дозволяє виділити основні етапи історичного розвитку та процесу становлення університетської освіти у Нідерландах. Так, виникнення перших університетів у Нідерландах знаменує перший етап розвитку університетської освіти, який охоплює кінець XVI – першу половину XVII століття у період так званого «Золотого віку» в історії країни, коли держава переживала значне піднесення в економіці та науці. У часовий період з другої половини XVII до кінця XIX століття настає період занепаду, який ми розглядаємо як наступний історичний етап, під час якого спостерігається певне зниження активності чотирьох провідних університетів країни (Лейдена, Утрехта, Гронінгена та Амстердама). Динамічний розвиток вищої освіти в країні в період з першої половини XX століття до 70-х років XX століття, припадає на третій етап в розвитку університетської освіти, коли було відкрито 9 нових університетів. В останні десятиріччя XX століття, що характеризувалися активним реформуванням вищої освіти Нідерландів, здійснювався процес розмежування ролі університетів та вищих шкіл, а також регламентувалися основні функції закладів вищої освіти, і цей процес, на нашу думку, складає основу наступного етапу розвитку університетської освіти Нідерландів. Нарешті, вже на сучасному етапі відбувається інтеграція університетів Нідерландів у загальноєвропейський освітній простір, вносяться зміни в освітнє законодавство, в результаті яких враховуються положення Болонського процесу.

У зв'язку зі сказаним вище, слід зазначити, що рушійною силою процесу становлення університетської освіти у Нідерландах були успішно проведені реформи, які сприяли вдосконаленню і адаптації освітніх закладів до потреб суспільства. Одним з найважливіших позитивних результатів перетворень, які відбулися у системі університетської освіти Нідерландів, є ефективне запровадження

загальноєвропейської єдиної системи навчання, що складається з трьох циклів (бакалавр, магістр, доктор наук). На нашу думку, саме цей період розвитку університетів Нідерландів, що характеризується ефективними реформуваннями системи університетської освіти, представляє інтерес для професійної педагогіки і, відтак, потребує ґрунтовного вивчення з метою його раціонального використання в процесі реформування української вищої освіти.

Література

1. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура. – Житомир: ЖІТІ, 2002. – 568с.
2. Нидерланды. История развития и социальный статус высшей школы.// Системы высшего образования стран Запада: Справочник. В 2-х ч. Отв. ред. В.И.Зубарев. М.: Изд-во УДН.1991, ч-2, с.3-15
Режим доступу: http://ecsosman.hse.ru/data/909/669/1219/sistemy_vo_ch2_1-Niderlandy.pdf.
3. Обзор систем высшего образования стран ОЭСР. Система высшего образования в Нидерландах.//Новости ОЭСР: образование, наука, новая экономика. М.: Изд-во ГУ ВШЕ, 2004. с.7-12. Режим доступу: http://www.hse.ru/data/2010/03/05/1231448546/OECD%2520No3_Net.pdf.
4. Ржевська А.В. Основні етапи розвитку сучасної університетської освіти країн Західної Європи// Освіта Донбасу. – 2009.-№1. с.83-88
5. Ржевська А.В. Розвиток сучасної університетської освіти країн Західної Європи / А. В. Ржевська; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Держ. закл. «Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка» — Луганськ: ЛНУ ім. Т. Шевченка, 2011. — 355 с.С.78
6. Самардак М.М., Кобилянська М.М. Університети як фактор інституювання західноєвропейської науки // Вісник Житомирського педагогічного університету. – 2003. – Вип. 11. – С. 3-7
7. Davies, John L. New Universities: Their Origins and Strategic Development// International higher education: an encyclopedia/ edit by Philip G. Atbach/ - New-York and London. 1991. P – 205-231.
8. Geuna A. European universities: An interpretive history/ A. Geuna. – Limburg. 1996 – 56p.
9. Otterspeer Willem. The Bastion of Liberty : Leiden University Today and Yesterday. Amsterdam University Press. 2008 – 312p.

10.Perkin Harold. History of Universities/Harold Parkin// International higher education: an encyclopedia/ edit by Philip G. Atbach/ - New-York and London. 1991. – 1165p. –P. – 169-204

11. Utrecht University. 17th-19th century: Growth, decline and revival. Режим доступу: <http://www.uu.nl/university/utrecht/EN/history/seventeenthnineteenthcentury/Pages/default.aspx>.

12. Weert E. The Netherland // International Higher Education: An Encyclopedia Philip G. Altbach, ed., (New York: Garland, 1991) 2 vols., P. 899-919.

Стаття надійшла до редакції 22.10.2012